
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

הזקן הילד והעלמה: התגבשות הארכיטיפים מהמיתולוגיה והדת -
8289

תאריך עדכון אחרון 28-01-2014

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: אמירים - תכנית מצטיינים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 1

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): יונתן בן הראש

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: yonatan.benarroch@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:
ד"ר יונתן בן-הראש

תאור כללי של הקורס:

'הזקן החכם', הילד הנצחי (או הילד-אל) והאשה ('העלמה' או 'האמא') - הינם שלושה ארכיטיפים מרכזיים אשר פותחו אצל קארל יונג ובהמשך אצל תלמידו ג'יימס הילמן. בקורס נעקוב אחר התגבשותם של ארכיטיפים אלו מן המיתולוגיה היוונית-רומית ועד לדתות המערביות. דגש מיוחד יינתן בקורס זה על ניתוח משמעותם של ארכיטיפים אלו במסורת המיסטית היהודית.

מטרות הקורס:

בקורס זה יתמקד בסוגיות שונות בפסיכולוגיה הארכיטיפית של ג'יימס הילמן, אותם ניישם על טקסטים שונים (מן המיתולוגיה והדת) בייחוד על הטקסטים מן המיסטיקה היהודית.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- לתאר את הסוגיות המרכזיות הנוגעות לחקר הפסיכולוגיה הארכיטיפית.
- להסביר את התפיסות העיקריות הנוגעות לארכיטיפים של הזקן החכם, הילד הנצחי והעלמה והקשרם במיתולוגיה ובדת.
- יכולת ניתוח ופרשנות של טקסטים ראשוניים ותיאורטיים ויכולת עבודה אישית ובקבוצה.

דרישות נוכחות (%) :
100%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה ותרגיל

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- תיאוריית הפסיכולוגיה הארכיטיפים של ג'יימס הילמן
- ארכיטיפים הילד הנצחי, הזקן החכם והעלמה/אמא אצל יונג והילמן
- מיתוסים נבחרים מתוך הסידוס ואובידיוס
- סיפורי הינוקא והסבא בזהר
- סיפורי מעשיות של ר' נחמן מברסלב

חומר חובה לקריאה:

- Hillman, James. Archetypal psychology, (Putnam: Spring Publications, 2004), pp. 13-40, 45-67
- Hillman, James. Senex & puer, (Putnam: Spring Publications, 2005), pp. IX-XXVII, 30-70; 115-157; 251-307.
- Jung, Carl Gustav. The collected works of C. J. Jung, V. 9 I - The Archetypes and The Collective Unconscious (New York : Pantheon Books, 1959), pp. 42-53 ; 3-41; 75-84;

151-167 [Mt.Scop BF 173 J84 A1 1957 V.9,PT.1]

Perpetual adolescence: Jungian analyses of American media, literature, and pop culture, Sally Porterfield, Keith Polette, and Tita French Baumlín, eds. (Albany: SUNY Press, 2009), pp. 1-12.

The Cambridge companion to Jung (Cambridge: Cambridge University Press, 1997), pp. 101-118, [BF 109 J8 C36]

Von Franz, Marie-Luise. *The problem of the puer aeternus*, (Toronto: Inner City Books, 2000), pp. 6-176.

Y4] N32 532.1 BM] נחמן בן שמחה, מברסלב. ספר סיפורי מעשיות (ירושלים: נחמני, תשנ"ח) [E47 A52 525 BM] נחמן בן שמחה, מברסלב. ספר לקוטי מוהר"ן (ירושלים: "תורת הנצח", תשנ"ז) [L5 N33 531.2 BM] 1997]

ספר הזהר על חמשה חומשי תורה – 10 כר' (ירושלים: יריד הספרים, תשנ"ח) [E47 A52 525 BM] תשבי, ישעיה ולחובר, פישל. משנת הזוהר: גופי מאמרי הזוהר, חלק א, (סיפור הינוקא הנדפס בפרשת בלק) סו-צא; (מבוא 'ספירות') קלא-קסא.

ליבס, יהודה. "יהדות ומיתוס", בתוך: עלילות אלהים, המיתוס היהודי-מסות ומחקרים (כרמל: ירושלים, 2008), עמ' 7-33. [L542 M8 538 BM] 2008]

ליבס, יהודה. "מיתוס לעומת סמל בזוהר ובקבלת האר"י", המיתוס ביהדות: אשל באר-שבע, ד (תשנ"ו), עמ' 199-208

על המיתוס של אדוניס (Adonis):

Apollodorus Atheniensis, The library of Greek mythology (Oxford: Oxford University Press, 1997), pp. 130-132 (Ill. 14, 3-4). [PA 3870 A73]

Apollodorus Atheniensis, V. II - The Library, translated by Sir James George Frazer, (London: W. Heinemann, 1979), pp. 83-89 (Ill. xiv, 3-4). [PA 3870 A7 1959]

Ovid, Metamorphoses, translated by A. D. Melville (Oxford: Oxford University Press, 1986), pp. 239-242 [PA 6522 O95 1986]

The metamorphoses of Ovid, translated and with an introduction by Mary M. Innes (Harmondsworth: Penguin Books, 1975), pp. 258-262 [PA 6522 O96]

אובידיוס נזו, פובליוס. מטמורפוזות, חלק ב, תרגום: שלמה דיקמן, (ירושלים: מוסד ביאליק, 1965), עמ' 405-409

על המיתוס של קרונוס/שבתאי (Saturn/Kronos):

Apollodorus Atheniensis, The library of Greek mythology (Oxford: Oxford University Press, 1997), pp. 27-28 (I. 1-2, I. 4-6,1). [PA 3870 A73]

Apollodorus Atheniensis, V. I - The Library, translated by Sir James George Frazer, (London: W. Heinemann, 1959), (I. I-II, I. 4-6,1). [PA 3870 A7 1959]

Hesiod - V. 1. Theogony, Works and days, Testimonia, edited and translated by Glenn W. Most. (Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 2006), pp. 39-43 [PA 4009 A2 2006]

Hesiod, The Homeric hymns and homeric - Theogony, translated by Hugh G. Evelyn-White (London: W. Heinemann, 1943), pp. 113-117. [PA 4009 A2 1943]

הסידוס, מעשים וימים: תיאוגוניה, מגן הירקלים, תרגום מיוונית והוסיף מבוא והערות שלמה שפאן, (ירושלים: מוסד ביאליק, 1956), עמ' 116-120 (ש' 453-506) [1956 O71 4009 PA]

- Hillman, James. *Senex & puer*, (Putnam: Spring Publications, 2005), pp. 96-112, 214-247
- Hillman, James; et al. *Puer Papers* (Dallas, Texas: Spring Publications, 1979), pp. 169-237
- Hillman, James. *Anima: an anatomy of a personified notion* (Woodstock: Spring, 1985)
- Jung, Carl Gustav. *The collected works of C. J. Jung, V. 5 - Symbols of Transformation* (Princeton: Princeton University Press, 1956), pp. 171-206; 207-273.
- Knapp, Bettina Liebowitz. *A Jungian approach to literature* (Carbondale: Southern Illinois University Press, 1984), "The Master of Prayer" — A Kabbalistic View of the of the Ego's Exile from the Self," pp. 188-226. [PN 98 P75 K62]
- Neumann, Erich, *The Great Mother: an analysis of the archetype* (Princeton, N.J. : Princeton University Press, 1991) [BL 85 N4 1963]
- Perpetual adolescence: Jungian analyses of American media, literature, and pop culture*, Sally Porterfield, Keith Polette, and Tita F. Baumlin, eds. (Albany: SUNY Press, 2009) [אלקטרוניים שמורים]
- Thury, Eva M. *Introduction to mythology : contemporary approaches to classical and world myths* (New York; Oxford: Oxford University Press, 2009. (Part 5: Myths And Dreams) [BL 312 T48 2009]
- Wineman, Aryeh. *Mystic Tales from the Zohar*. Philadelphia, 1997
- Yeoman, Ann. *Now or Neverland Peter Pan and the myth of eternal youth : a psychological perspective on a cultural icon* (Toronto : Inner City Books, 1998) [שמורים אלקטרוניים]
- אורון, מיכל. "מוטיב הינוקא ומשמעותו בספר הזוהר", תעודה כא-כב (תשס"ז), עמ' 129-164.
- בן הראש, יונתן. סבא וינוקא : "תרין דאינון חדא" - אלגוריה סמל ומיתוס בספרות הזוהרית (חיבור לשם קבלת תואר דוקטור לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית ירושלים), ירושלים 2011
- בן הראש, יונתן. סודו של ינוקא ואורו של סבא: היבטים פואטיים ומיתופואטיים בעיצוב דמות הינוקא בחטיבת 'הינוקא דבלק' בזוהר (עבודת גמר לשם קבלת תואר מוסמך, האוניברסיטה העברית בירושלים), ירושלים 2007
- גלסנר, אריק. הדמות שכנגד בכתבי ברנר והיחס בינה לבין ארכיטיפ הזקן החכם (עבודת גמר, אוניברסיטת תל-אביב), תשס"ה [10208 A 2004 ;eq&2 S] בספריה הלאומית
- יונג, קרל גוסטב. האני והלא-מודע, (תל אביב : דביר, תשל"ג), עמ' 3-15 [B41 J84 173 BF]
- יונג, קרל גוסטב. הפסיכולוגיה של הלא-מודע (תל-אביב : דביר, 1973), עמ' 52-67 [J84 173 BF U21]
- יונג, קרל גוסטב. פסיכולוגיה ודת (תל אביב: רסלינג, 2005), עמ' 7-97 [2005 J81 53 BL]
- דוגמאות למילונים של המיתוס היווני והרומי:
- Cotterell, Arthur B. *A dictionary of world mythology* (Oxford: Oxford University Press, 1986) [BL 303 C67 1986]
- Smith, William, *A classical dictionary of Greek and Roman biography, mythology and geography* (London: John Murray, 1932) [DE 5 S68]
- מיתולוגיה : אגדות יוון ורומא (יאן פאראנדובסקי, תרגם לעברית), תל אביב : א' זלקוביץ, 1982 [BL 722 P371]

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :
מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 80 %
הגשת תרגילים 20 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: